

Business Plan Valorisatiefonds Brabant

27-9-17

Samenvatting

Met ons Bestuursakkoord “Beweging in Brabant” zetten we sterk in op innovatie. We investeren daarbij in de ondersteuning en de financiering van het innovatieve MKB en startups. Startups leveren een belangrijke bijdrage aan het vernieuwen van de Brabantse economie en het oplossen van maatschappelijke uitdagingen.

(Potentiële) starters hebben behoefte aan kapitaal om hun innovatieve ideeën te kunnen ontwikkelen en naar de markt te brengen. Banken of institutionele investeerders zijn vrijwel nooit bereid om in deze fase te financieren, vanwege het hoge risico dat hieraan verbonden is en het gebrek aan zekerheden. Dit businessplan beschrijft het voornemen tot oprichting van een Brabantbreed Valorisatiefonds zodat ook de komende jaren leningen kunnen worden verstrekt aan Brabantse startups. Het Valorisatiefonds wordt gepositioneerd in de meest vroege fase van de financieringsketen.

Samengevat financiert het fonds kansrijke kennisintensieve en innovatieve starters in Brabant om van hun idee te komen tot een uitgewerkte product/marktcombinatie, klaar voor de volgende (startup) fase, klaar om de stap naar productie te zetten. De startups kunnen afkomstig zijn uit de Brabantse kennisinstellingen, maar het kan ook gaan om spin offs vanuit bestaande bedrijven of starters buiten de kennisinstellingen met een eigen business-idee, mits ze voldoende potentie en kwaliteit hebben. Gebaseerd op de ervaringen van de afgelopen jaren zullen de kennisintensieve en innovatieve starters voornamelijk actief zijn in de topclusters van Noord-Brabant - High-Tech Systemen en Materialen, Life Sciences & Medische Technologie, (Agro)Food & Nutrition, Biobased Economy, Maintenance en Logistiek - of in de cross-overs daartussen.

Inhoud

Inleiding	4
1. Visie, missie, ambitie en doelen	5
1.1 Achtergrond en doelstelling.....	5
1.2 Visie.....	6
1.3 Missie	7
1.4 Ambitie en doelen.....	8
2. Investeringsstrategie.....	9
2.1 Investeringsstrategie	9
Directe leningen verstrekken	9
Verbinden fasen van de financieringsketen	9
2.2 Inzet van middelen.....	9
Cofinanciering van ondernemingen	9
Herinvestering.....	10
2.3 Sector-scope: topclusters en cross-overs	10
2.5 Geografische scope: Noord-Brabant	10
3. Ontwikkeling investeringsportfolio.....	11
3.1 Portfolio-opbouw: doelgroep	11
3.2 Kansrijke gebieden: actief ontwikkelen van investeringskansen.....	12
3.3 Revolveerbaarheid	12
4. Organisatie en governance	13
4.1 Inrichting van het Valorisatiefonds.....	13
4.2 Toeleiding naar het Valorisatiefonds	14
5. Financiële aspecten van het fonds.....	15
6. Risicobeheersing.....	16
Bijlage 1: VOORSTEL VOORWAARDEN LENING.....	17

Inleiding

Belang startups

Volgens een recent onderzoek van de RABObank¹ zijn starters van groot belang voor de Nederlandse economie en neemt het belang alleen maar toe. Dat zit voor een deel in de directe effecten op omzet en werkgelegenheid (cijfers voor Brabant: In de periode 2011 t/m 2015 zijn circa 650 startups ondersteund door de drie regionale valorisatieorganisaties die gezamenlijk ruim € 118 miljoen omzet hebben gerealiseerd en een kleine 1100 arbeidsplaatsen hebben opgeleverd). Maar vooral het indirecte belang van starters wordt steeds groter. Dat heeft sterk te maken met de manier waarop innovatie in toenemende mate plaatsheeft. Innovatie geschiedt steeds vaker in open systemen. Dat wil zeggen dat bedrijven steeds vaker samenwerken met andere, vaak kleine partijen om te komen tot innovatie. Dat leidt tot innovatie- of kennisclusters, waarin veel starters een plek hebben. Voor de toekomst van Brabant zijn startups van cruciaal belang, en van groter belang dan in het verleden.

Na vaststelling door Provinciale Staten van het Economisch Programma Brabant 2020 is dit programma in uitvoering genomen. Het programma brengt de economische basis op orde en schetst een ambitieus scenario om Brabant een vaste plaats in de top van Europese innovatieregio's te bezorgen ("met de Brabantse clusterkracht op weg naar de top"). Kern van het Economisch Programma is een 10-puntenplan voor de realisering hiervan. Het sluiten van de financieringsketen voor innovatietrajecten van (startende) MKB-bedrijven is één van de 10 punten.

Marktfalen: rol overheid

Het Valorisatiefonds Brabant richt zich op de vroegste fase van bedrijfsfinanciering: van de ideefase tot het opstarten van de onderneming. In deze fase is de private financieringsmarkt zeer beperkt actief. Banken of institutionele investeerders zijn vrijwel nooit bereid om in deze fase te financieren, vanwege het hoge risico dat hieraan verbonden is en het gebrek aan zekerheden. Er is in dit stadium immers meestal nog geen track record van de onderneming of een product, er zijn meestal nog geen verkoopopbrengsten en evenmin hypothecaire zekerheden.

Leeswijzer

In dit document beschrijven we de contouren van het Valorisatiefonds Brabant. Eerst gaan we in op de context en aanleiding van het Valorisatiefonds, daarbij wordt ook ingegaan op de positionering van dit fonds ten opzichte van ander MKB (innovatie) instrumentarium, de ambitie en de doelen. In hoofdstuk 2 behandelen we de investeringsstrategie en hoe de middelen ingezet gaan worden. Daarna beschrijven we – in hoofdstuk 3- de doelgroep en de verwachtingen over de samenstelling van het investeringsportfolio. Het 4^e hoofdstuk beschrijft de organisatie en governance op hoofdlijnen. In hoofdstuk 5 presenteren we de

¹ Bron: RaboResearch, Economisch onderzoek Rabobank Nederland, Meer startende sterren: het toenemende belang van startups in Nederland. Themabericht 23 mei 2016, door Hans Stegeman en Björn Giesbergen

financiële uitgangspunten van het Valorisatiefonds. We sluiten het document af met een risico-analyse en beheersmaatregelen.

1. Visie, missie, ambitie en doelen

1.1 Achtergrond en doelstelling

Achtergrond

De huidige regionale valorisatieorganisaties Starterslift, Bright Move en Ondernemerslift+ spelen een belangrijke rol in de keten van ondersteuning en financiering van innovatieve startende bedrijven. Hun financiering (door Rijk en regio) loopt in 2017/2018 af. Indien zij zouden wegvallen ontstaat er een gat in het scouten, ondersteunen en financieren van starters met veel potentie voor de Brabantse economie en samenleving, in hun vroege, kwetsbare levensfase. Mede met het oog op de vervolgaanpak is in 2016 een evaluatie van de programma's uitgevoerd, waarin onder andere is vermeld:

In de periode 2011 t/m 2015 zijn circa 650 startups ondersteund door de drie regionale valorisatieorganisaties welke gezamenlijk ruim € 118 miljoen omzet hebben gerealiseerd en 1060 arbeidsplaatsen hebben opgeleverd.

Starters leveren een belangrijke bijdrage aan het vernieuwen van de Brabantse economie en het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Het is op dit moment onduidelijk of een nieuw kabinet een vervolg zal geven aan het nationale valorisatie- en startersbeleid en op welke wijze. Gezien het succes van de valorisatieorganisaties in Brabant wil de provincie Noord-Brabant het scouten, screenen en (financieel) ondersteunen van innovatieve starters continueren, via een Brabantbreed valorisatieprogramma, en daarbij verbeteringen door voeren op basis van de eerder genoemde evaluatie en de ervaringen van de afgelopen jaren. De belangrijkste verbeterpunten uit de evaluatie voor de startersactiviteiten zijn:

1. Ontwikkelen van een eenduidige Brabantbrede methode voor startup-ondersteuning, waarbij de kennis en ervaring van Starterslift, Bright Move en Ondernemerslift+ goed wordt ingebed (inclusief aansluiting op dienstverlening die wordt aangeboden door partijen die zich op de volgende levensfase richten). Zie ook paragraaf 4.3: Toegeleiding naar het Valorisatiefonds.
2. Ontwikkelen van eenduidige financieringsvoorwaarden voor leningen vanuit Brabantse POC (Proof-of-Concept) en PreSeed fondsen (inclusief aansluiting op de voorwaarden van volgende ronde financiers zoals RVO en de BOM).

Daarom zijn twee trajecten gestart:

1. Inrichting van Brabantbreed valorisatieprogramma voor de ondersteuning en begeleiding van Brabantse startups op basis van de kennis en ervaring vanuit Starterslift, Bright Move en ondernemerslift+
2. Oprichting van een Brabantbreed valorisatiefonds met eenduidige financieringsvoorwaarden.

Het voorliggende businessplan ziet op het onderdeel Valorisatiefonds, waarbij ook de samenhang met het Brabantbreed valorisatieprogramma wordt aangegeven.

Doelstelling

Om de genoemde eenduidigheid in de financiering te bereiken en een eenduidig langjarig beheer te verzekeren, wordt voorgesteld één Brabantbreed valorisatiefonds in te richten, met één set voorwaarden en één onafhankelijke investeringscommissie. Voorliggend businessplan richt zich op dit fondsgedeelte van het beoogd Brabantbrede valorisatieprogramma en vormt het opdracht kader voor het opstellen van een fondsplan door de beoogd fondsmanager.

Private financieringsmarkt beperkt actief in deze vroege fase

(Potentiële) Starters hebben behoefte aan kapitaal om hun innovatieve ideeën te kunnen ontwikkelen en met een goed doordacht businessplan via hun eigen bedrijf naar de markt te brengen. De genoemde Valorisatieprogramma's zijn in het leven geroepen omdat private financieringsmarkt beperkt actief is in deze vroege fase van innovatie. Banken of institutionele investeerders zijn vrijwel nooit bereid om in deze fase te financieren, vanwege het hoge risico dat hieraan verbonden is en het gebrek aan zekerheden. Er is in dit stadium immers meestal nog geen *track record* van de onderneming of het product, er zijn meestal nog geen verkoopopbrengsten noch hypothecaire zekerheden.

Positionering: instrument nodig voor de eerste fases

Het Valorisatiefonds is gepositioneerd in de meest vroege fase van de financieringsketen, tot het moment dat seedmiddelen de financiering bieden voor de stap naar productie. Het fonds en de ondersteuning die de starters wordt geboden dient derhalve zo te worden ingericht en vormgegeven dat een soepele overstap naar die vervolgfianciering mogelijk wordt. Het is op dit moment onduidelijk hoe het ondersteuningsbeleid voor starters van het Rijk, via de ministeries van OCW en EZ, er in de nabije toekomst uit zal gaan zien. Daarom moet de mogelijkheid worden opengehouden om de structuur en voorwaarden van het fonds in de komende jaren aan te passen. Het gaat hier met name om (afstemming met) enkele gespecialiseerde instrumenten van Universiteiten en instituten als TNO en de bestaande regeling voor Vroege Fase Financiering van EZ/RvO. Ook het Ontwikkelfonds van de BOM en het Innovatiekrediet van RvO zijn relevant in dat kader. Daarbij is al wel bekend dat de nieuwe organisatie InvestNI een belangrijk deel van de risicofinancieringen voor het Rijk zal gaan uitvoeren, waaronder een aantal regelingen van RvO. De precieze invulling zal pas duidelijk worden onder het nieuwe kabinet.

1.2 Visie

In de top-5 van Europa

Ondernemers (in spé) die vanuit kennis en ideeën nieuwe marktkansen zien en deze kansen weten te vertalen naar waarde, vormen de basis voor onze economie van de toekomst. In 2020 staat Noord-Brabant in de Europese top-5 van innovatieve regio's. De regio wordt internationaal (h)erkend als "Europe's heart of smart solutions" en dankt haar topositie aan een veerkrachtige economie, waarin slimme, innovatieve oplossingen worden ontwikkeld voor maatschappelijke vraagstukken. Brabantse burgers profiteren hiervan in hun welzijn en welvaart. Dat is de visie die is neergelegd in het Economisch Programma Brabant 2020 en in de Agenda van Brabant. Het Brabants Valorisatiefonds levert een bijdrage aan de realisatie van deze visie.

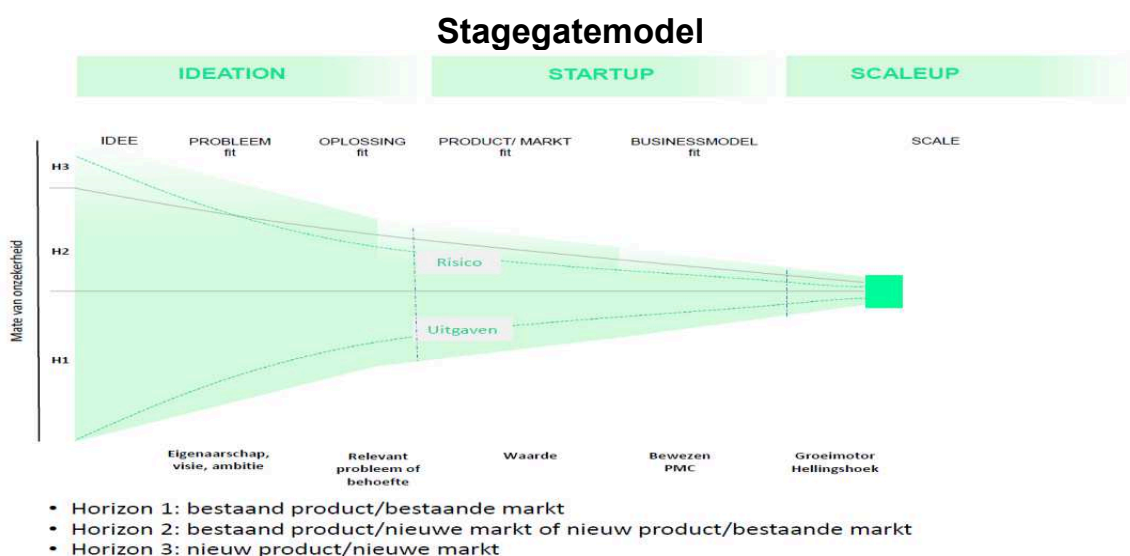
Gedreven door ondernemers in topclusters

Noord-Brabant heeft een sterk industrieel DNA. De (maak- en proces)industrie en het agro-industrieel complex vormen het kloppend hart van de Brabantse economie. De combinatie met de strategische positie in Europa, te midden van mainports en bevolkingsconcentraties, maakt Brabant tot een sterke economie met veel kansen en een goede uitgangspositie om zich de komende jaren als "slimme en duurzame economie" internationaal te onderscheiden.

Innovatieve ondernemers zijn de motor van deze slimme economie: zij introduceren producten of diensten die voor de markt nieuw of sterk verbeterd zijn. In Noord-Brabant zijn innovatieve ondernemers geconcentreerd in zes topclusters en de cross-overs daartussen: High-Tech Systemen & Materialen, Life Sciences & Health, (Agro)food, Biobased Economy, Maintenance en Logistiek. De ondernemers in deze topclusters versterken de Brabantse economie en concurrentiekracht en ontwikkelen oplossingen voor maatschappelijke opgaven als gezond ouder worden, duurzame agrofoodketens, slimme mobiliteit en duurzame energie.

Vernieuwing vindt zowel plaats in of vanuit bestaande bedrijven als door de komst van starters vanuit bijvoorbeeld kennisinstellingen. De verschillende stadia die een nieuwe onderneming doorloopt worden vaak onderscheiden in 3 fases van het “stagegate model” (zie onderstaand): 1) ideation fase 2) Start-up fase 3) Scale-up fase.

Ondernemingen worden in de ideation fase geholpen om van een idee te komen tot een heldere propositie in de vorm van een productmarktcombinatie (product/market fit), zodat ze klaar zijn voor de volgende fase(n).

- Ideation: een idee wordt ontwikkeld tot een startend bedrijf;
- Start-up: het bedrijf gaat de markt op en werkt het business model verder uit;
- Scale-up: het business model heeft zich bewezen en er moet geïnvesteerd worden om op te schalen, veelal internationaal.

1.3 Missie

De kern is het financieren van kansrijke kennisintensieve en innovatieve ondernemingen in Brabant om van idee tot product-markt fit te komen, zodat (vervolg)investeerders bereid zijn te participeren (“investor ready”) in de volgende (start-up) fase om zo blijvend impact te genereren.

In de regio (in de kennisinstellingen en daarbuiten, bijvoorbeeld in bestaande bedrijven) lopen (potentiële) ondernemers rond met kennis en ideeën waaruit nieuwe bedrijven kunnen ontstaan. Een belangrijke voorwaarde om deze ondernemingen tot wasdom te laten komen is de toegang tot kapitaal. Gezien de fase van “ideation” waarin deze ondernemers in spé opereren is er behoefte aan hoog risico kapitaal dat door de private markt alleen in uitzonderingsgevallen wordt verstrekt. De aankomend ondernemer heeft in deze fase hulp nodig om tot een onderbouwde marktvalidatie te komen en de investeerbaarheid door vervolginvesteers/investeerders te vergroten. Het Brabants Valorisatiefonds kan in deze hele vroege fase van ondernemerschap financiering verstrekken in de vorm van leningen, met

name voor het proof-of-concept (POC-financiering; het bewijs dat het product kan worden gemaakt) en/of het opstarten van de onderneming (pre-seed financiering).

Onderdeel van de verdere uitwerking is een goede aansluiting tussen de financieringsvoorwaarden van het nieuwe Brabants Valorisatiefonds en aansluitende/complementaire financieringsinstrumenten van de BOM (o.a. het Ontwikkelfonds) en andere partijen in deze vroege fase van de financieringsketen (Vroege Fase Financiering, Innovatiekrediet, Seed Capital-fondsen en het nieuwe fonds van de Technische Universiteiten waaronder de TU/e). Zowel voor de (aankomend) ondernemers als voor een effectieve en efficiënte benutting van overheidsmiddelen dienen de verschillende instrumenten goed op elkaar te worden –en te blijven- afgestemd en moeten de betreffende organisaties goed met elkaar samenwerken. Met als uitkomst het gezamenlijk verhogen van de kansen voor ondernemers om van idee naar start-up en naar scale-up te groeien.

1.4 Ambitie en doelen

Het Brabants Valorisatiefonds heeft een drieledige ambitie:

- Bijdragen aan versterking, groei en vernieuwing van de Brabantse economie (gerelateerd aan omzet en werkgelegenheid).
- (Meer) startende ondernemingen die “investor ready” zijn, en de stap van ideation fase naar start-up fase maken (het verhogen van de conversieratio; m.a.w. het verhogen van de kans op succesvolle doorgroei).
- Een schakel vormen in de sluitende financieringsketen voor innovatieve startende bedrijven in de topclusters en in de crossovers tussen de topclusters.

Bijdragen aan versterken van de Brabantse economie

Om de Brabantse economie blijvend te versterken en te vernieuwen (veerkrachtig en flexibel economisch systeem) is het nodig om voortdurend te investeren in ondernemerschap en de ontwikkeling van kennisintensieve en innovatieve ondernemingen. De nieuwe producten en diensten die zij op de markt brengen, dragen bij aan de economische groei en leveren hoogwaardige werkgelegenheid.

(Meer) startende ondernemingen die “investor ready” zijn, en de stap van ideation fase naar start-up fase maken

Een kenmerk van de Nederlandse (inclusief de Brabantse) economie is dat er veel ondernemers in spé zijn met ideeën, maar dat slechts een klein aantal de stap naar een levensvatbare onderneming met groeipotentie weet te maken. De leningen van het Valorisatiefonds en de inhoudelijke ondersteuning vanuit het Valorisatieprogramma i.o. zorgen ervoor dat meer bedrijven deze stap zetten. Met een eenduidige en transparante startersondersteuning zorgen we voor een betere doorstroming van starters en hun producten naar de markt en daarmee een optimaal rendement van de overheidsinvesteringen.

2. Investeringsstrategie

In hoofdstuk 1 zijn de ambities en de doelen van het Brabants Valorisatiefonds benoemd. Samengevat financiert het fonds kansrijke kennisintensieve en innovatieve starters in Brabant om van hun idee te komen tot een uitgewerkte product/marktcombinatie, klaar voor de start-up fase, klaar om de stap naar productie te zetten. De startups kunnen afkomstig zijn uit de Brabantse kennisinstellingen, maar het kan ook gaan om spin offs vanuit bestaande bedrijven of starters buiten de kennisinstellingen met een eigen business-idee, mits ze voldoende potentie en kwaliteit hebben. Naar verwachting zullen de kennisintensieve en innovatieve starters voornamelijk actief zijn in de topclusters van Noord-Brabant - High-Tech Systemen en Materialen, Life Sciences & Medische Technologie, Food & Nutrition, Biobased Economy, Maintenance en Logistiek - of in de cross-overs daartussen.

2.1 Investeringsstrategie

Directe leningen verstrekken

Het Brabants Valorisatiefonds verstrekt leningen aan de onderneming. Derden participeren (vooralsnog) niet op fondsniveau, maar kunnen uiteraard wel co-financieren op ondernemersniveau (dus in de onderneming zelf). Wanneer er samen met andere financiers wordt opgetrokken, wordt goed afgestemd om de uiteindelijke financiële structuur te bepalen en ervoor te zorgen dat deze in de toekomst niet voor problemen zorgt bij vervolgfianciering die plaats moet vinden.

Verbinden fasen van de financieringsketen

Het Brabants Valorisatiefonds verstrekt niet alleen leningen aan ondernemingen. Samen met de business developers van het Valorisatieprogramma speelt zij ook een belangrijke rol in het verbinden van de verschillende fasen in de financieringsketen. De business developers van het Brabants Valorisatieprogramma zullen samen met de onderneming bekijken hoe de behoefte aan (vervolg)financiering kan worden gerealiseerd. Zie hiervoor ook hoofdstukken 3 en 4.

2.2 Inzet van middelen

Gezien de ervaring van de afgelopen jaren is voor de periode 2018 t/m 2020 € 10 miljoen euro nodig voor het uitzetten van nieuwe leningen. Met dit bedrag kunnen naar verwachting circa 35 leningen per jaar worden verstrekt aan startups gedurende een periode van drie jaar (2018 t/m 2020). De beoogde looptijd van de leningen is 6 jaar. Dat betekent dat de eerste leningen op zijn vroegst in 2024 kunnen worden afgelost.

In de jaren 2018-2020 wordt gemonitord hoe snel de leningen worden uitgezet, in welke mate leningen van de oude programma's worden afgelost, in hoeverre samenhangende financieringsoplossingen kunnen worden bereikt met eventuele andere financieringsbronnen. Op langere termijn zou een meer stabiele situatie moeten ontstaan, waarbij de gemiddelde jaarlijkse bijstorting wordt bepaald door het totaal uitstaande kapitaal en de gemiddelde revolverendheid van de leningen. Daarbij zullen er altijd fluctuaties optreden in economisch meer of minder voorspoedige jaren.

Cofinanciering van ondernemingen

Het Brabants Valorisatiefonds streeft ernaar om co-financiering door andere vroege fase financiers in ondernemingen te realiseren. Deze cofinanciering kan een cash bijdrage zijn van een andere investeerder of de ondernemer zelf. Het mag aanvullend hierop ook gaan om de "in kind" inzet van mensen of patenten in een consortium of joint venture. In de

verantwoording van de doelstelling zal een onderscheid worden gemaakt tussen de cash en de “in kind” bijdragen.

Herinvestering

De middelen die vrijkomen na rente en aflossing van de leningen worden door het Brabants Valorisatiefonds opnieuw als lening uitgezet bij ondernemers. Zo kunnen de middelen in het fonds opnieuw worden benut om ondernemers te financieren.

2.3 Sector-scope: topclusters en cross-overs

Gezien de karakteristieken van de Brabantse economie en de ervaringen van de valorisatieprogramma's, zal het fonds zich met name richten op startups die actief zijn in de topclusters van Noord-Brabant. Omdat innovaties vaak ontstaan op het snijvlak van meerdere disciplines en door toepassing van kennis en technologie uit de ene sector in de andere, zal vaak sprake zijn van crossovers. Bij uitzondering kan een starter met een zeer kansrijk initiatief dat niet gerelateerd is aan een van deze topclusters, worden toegelaten (maximaal 10% van de ondernemingen in het fonds). In Brabant worden de volgende topclusters onderscheiden:

- Cluster **High Tech Systemen & Materialen**: innovaties en nieuwe producten en/of diensten binnen of vanuit de hoogwaardige Brabantse maakindustrie.
- Cluster **Life Science & Med Tech**: innovaties in biotechnologische, farmaceutische en medisch technologische producten en product-dienst combinaties voor toepassing binnen de gezondheidszorg.
- **Cluster (Agro)Food & Nutrition**: innovaties in verwerking en benutting van voedselproducten of bouwstoffen uit de agrarische productie, de levensmiddelenindustrie en de toeleverketen
- **Biobased Economy**: innovaties in het halen van waarde uit biomassa, zowel reststromen als specifiek daarvoor geteelde, zoals ingrediënten, chemische bouwstenen, vezels en uiteindelijk energie.
- **Maintenance**: innovaties in het uitvoeren van hoogwaardige onderhouds- en herstelwerkzaamheden in de proces- en maakindustrie, of innovaties die juist leiden tot het verminderen van onderhoud en herstel.
- **Logistiek**: innovaties in producten en met name diensten ten behoeve van hoogwaardige logistieke dienstverlening en ketenregie.

2.5 Geografische scope: Noord-Brabant

Het Brabants Valorisatiefonds richt zich op starters die afkomstig zijn uit Noord-Brabant, die zich er willen vestigen en/of relevantie hebben voor de economie in Noord-Brabant.

3. Ontwikkeling investeringsportfolio

3.1 Portfolio-opbouw: doelgroep

Om in aanmerking te komen voor een lening uit het Brabants Valorisatiefonds moet een onderneming de ambitie én potentie hebben om door te groeien, wat betekent dat deze aan de volgende groeicriteria moet voldoen:

- ✓ Bedrijf jonger dan 6 jaar
- ✓ Ondernemer moet de realistische ambitie hebben om in potentie > € 5 miljoen omzet, en/of > 10 FTE en 3 jaar > 20% groei te realiseren
- ✓ Bescherming (IP) wenselijk
- ✓ Binnen de 6 Brabantse Top clusters ((Life Science & Medische Technologie, High Tech Systems and Materials, Food & Nutrition, Biobased Economy, Maintenance, Logistiek).
- ✓ Competenties management team
- ✓ Essentiële technologie of product / markt combinatie in de categorieën Horizon 2 of Horizon 3²
- ✓ Schaalbaar business model
- ✓ Nationale en bij voorkeur internationale marktpotentie

De doelgroep definitie richt zich hiermee op de “high potential” ondernemingen in Brabant. Door daar de effort op te zetten op gebied van ondersteuning en financiering zal de impact groter worden.

Bij uitzondering kan een onderneming met een zeer kansrijk initiatief, dat niet onder deze topclusters valt, een lening krijgen uit het fonds (maximaal 10% van de leningen uit het Brabants Valorisatie Fonds) De onderneming moet wel voldoen aan de overige criteria. De ondernemer kan afkomstig zijn vanuit een kennisinstelling, maar het kan ook gaan om een ondernemer met ervaring in het bedrijfsleven (bijvoorbeeld spin-out vanuit Philips, ASML e.d.)

De verwachting is dat startups veel behoefte hebben aan leningen vanuit het Brabants Valorisatie Fonds. Deze verwachting is opgebouwd op basis van de volgende veronderstellingen:

1. Economische structuur: Noord-Brabant heeft sterke topclusters waarbinnen veel wordt geïnnoveerd. Op de kennisinstellingen en in de regio is een sterk ontwikkelde ondernemerschapszin aanwezig en die is in de afgelopen jaren verder gestimuleerd en aangewakkerd;
2. Historische vraag: de valorisatieprogramma's gezamenlijk hebben de afgelopen jaren ieder jaar gemiddeld 35 financieringsaanvragen van ondernemers gehad die kwalificeren;
3. Nationale innovatiesubsidies zijn vaak ontoereikend of te specifiek, nieuwe financieringsbronnen moeten hun versterken;
4. Marktfalen geobserveerd, in deze fase van ondernemerschap is het vrijwel onmogelijk om aan financiering te komen vanuit de markt.

² Horizon 2: bestaand product/nieuwe markt of nieuw product/bestaande markt
Horizon 3: nieuw product/nieuwe markt

3.2 Kansrijke gebieden: actief ontwikkelen van investeringskansen

1. Gezonde funnel

Door een goede koppeling met het Brabantbrede valorisatieprogramma wordt er een kwalitatief goede pijplijn gecreëerd met ondernemers die in de toekomst een grote impact kunnen hebben voor de provincie Brabant (en potentieel nationaal en internationaal). Door partijen in een vroeg stadium met elkaar te verbinden kan de effectiviteit van financiering verder worden vergroot. Het Brabants Valorisatiefonds kan in dit stadium ondernemers al helpen om de juiste keuzes te maken m.b.t. structuur en governance om de kans op succesvolle vervolfinanciering groter te maken. Op deze manier wordt de ondernemer op een goede manier gepositioneerd waarbij de fonds manager zijn toegevoegde waarde op dit vlak kan laten zien.

2. Cross-overs met andere topclusters

Noord-Brabant heeft een sterke High-Tech sector, waarin internationaal toonaangevende bedrijven en kennisinstellingen samenwerken met opkomende MKB-bedrijven op technologische groeigebieden zoals fotonica, security, nieuwe materialen, nieuwe medische technologie, slimme mobiliteit en 3D-printing. Binnen de topcluster High-Tech, maar zeker ook in de cross-over met andere topclusters zoals Life Sciences & Med Tech, maintenance en logistiek liggen unieke kansen voor innovaties met maatschappelijke en economische impact. Hier zal bij het verstrekken van leningen en de portefeuilleopbouw goed naar worden gekeken.

Noord-Brabant heeft een sterk topcluster (Agro-)food, dat voor de opgave staat te verduurzamen en innovatiever te worden, door de ontwikkeling van duurzame en innovatieve producten en processen met een hoge toegevoegde waarde, denk aan doelgroepenvoeding en aan nieuwe conservatietechnieken. Via cross-overs wordt het topcluster (Agro-)food verbonden met de clusters Biobased-Economy, waarin natuurlijke (rest)stromen met schone technologie worden omgezet in producten en processen die nieuwe omzet opleveren. Brabantse bedrijven kunnen dit ontwikkelen, lokaal toepassen en internationaal exploiteren.

3.3 Revolveerbaarheid

Omdat de opbouw van de leningen portefeuille van het Brabants Valorisatiefonds vraag gestuurd zal worden opgebouwd kan de exacte allocatie van de leningen portefeuille alleen op basis van verwachtingen worden opgesteld. Op deze manier kan inzicht worden verkregen in de ontwikkeling van de portefeuille en het resultaat en risico. In eerste instantie zal er in de periode van 2018-2020 een bedrag worden uitgezet van Eur 10.000.000. Er zijn nog nauwelijks ervaringscijfers beschikbaar van de mate van revolverendheid bij de financiering van startups in de vroege fase van innovatie. Het lijkt raadzaam om er rekening mee te houden dat circa de helft van de startups geen doorgroei kent en niet in staat zal zijn de lening af te lossen, zodat het fonds gedeeltelijk revolverend zal zijn.

4. Organisatie en governance

4.1 Inrichting van het Valorisatiefonds

De structuur van het Valorisatiefonds zal zodanig worden ingericht dat er een transparante en goed beheersbare vorm ontstaat, waarbij vanuit de Provincie voldoende invloed en sturing kan worden gegeven zonder op de plek van de uitvoerder te gaan zitten. De structuur moet voldoende waarborgen bieden dat de inhoudelijke doelstellingen van het Valorisatiefonds behaald kunnen worden. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- Een goede aansluiting tussen het Valorisatiefonds enerzijds en de toeleiding van startende bedrijven vanuit Brabantbreed valorisatie programma anderzijds.
- Het Valorisatiefonds is een innovatie-instrument, dat de ontwikkeling van innovatieve producten en diensten mogelijk maakt. Dit instrument zal daarom ontwikkelend worden ingezet en niet enkel bancair.
- Het streven is dat naast de provincie ook andere partijen geld gaan inbrengen in het Valorisatiefonds en/of op casusniveau. Daarom dient de structuur van het fonds zodanig te zijn dat andere financiers eenvoudig kunnen toetreden.

De vormgeving van het fonds is (mede) afhankelijk van de volgende punten:

- Wet- en regelgeving (Provinciaal, Nationaal en Europees);
- Mate van (gewenste) zeggenschap, controle en toezicht;
- Mogelijkheden tot samenwerking (intern en extern) en gezamenlijke financiering.

Het fonds zal worden opgericht in de vorm van een zelfstandige besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (BV). De provincie Noord-Brabant is vooralsnog de enige partij die geld inbrengt in het fonds en zal daarom bij aanvang van het fonds de enige aandeelhouder van deze fonds-BV zijn. De provincie zal als aandeelhouder de kaders vaststellen, zoals:

- Definiëren van ambities en daaraan gekoppelde doelstellingen;
- Stellen van randvoorwaarden, zoals maximale kosten en staatssteun-proof handelen;
- Vaststellen van de statuten van de fonds-BV en een aandeelhoudersinstructie;
- Benoemen van fondsmanager: verantwoordelijk voor het dagelijks- portfolio, financieel- en risicobeheer van het fonds;
- Benoemen van investeringscommissie, die de fondsmanager onafhankelijk adviseert over het verstrekken van leningen uit het Valorisatiefonds. Deze commissie zal bestaan uit minimaal drie externe deskundigen, waarbij naast financiële kennis ook marktkennis en kennis van innovatie nodig is.

Voorliggend businessplan vormt hiervoor het kader.

De intentie om te kiezen voor een zelfstandige fonds-BV, die vooralsnog niet wordt ondergebracht bij een andere organisatie, komt voort uit de wens om in de eerste jaren voldoende flexibiliteit te hebben voor inhoudelijke, financieel-technische en/of juridische aanpassingen. Zo is het streven dat ook andere partijen geld gaan inbrengen in het Valorisatiefonds Brabant. Daarbij worden mogelijk voorwaarden gesteld aan de inrichting van het fonds en het is wenselijk om daar via korte lijnen op in te kunnen spelen. Ook economische ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht vragen om een flexibele inrichting van het fonds. Daarom is het gewenst om zeker in het begin jaarlijks een kwalitatieve toets te doen betreffende de werking van het fonds en te toetsen of de gestelde doelen worden behaald, zodat zonodig bijsturing kan plaatsvinden. Als het Valorisatiefonds over enkele jaren goed is ingeregeld, kan de provincie een afweging maken of het moment rijp is om het fonds meer op afstand te plaatsen.

De afspraken en kaders inzake het fonds worden geformaliseerd in diverse documenten, zoals statuten van de fonds-BV, een aandeelhoudersinstructie, een opdracht aan de fondsmanager, een reglement voor de investeringscommissie.

4.2 Toeleiding naar het Valorisatiefonds

Dit businessplan richt zich op financiering vanuit het Valorisatiefonds. Omdat er een koppeling is met de toeleiding naar het fonds van het Valorisatieprogramma, is onderstaand ter informatie kort aangegeven hoe dit in zijn werk zal gaan. Het Valorisatieprogramma richt zich op het scouten, screenen en begeleiden van startups. Startende ondernemers die in aanmerking willen komen voor financiering vanuit het Valorisatiefonds, dienen zich aan te melden bij het Brabantse Valorisatieprogramma. Hierbij worden de volgende stappen doorlopen:

Intake

Vanuit het Valorisatie programma worden kansrijke startups gescout - afkomstig uit de Brabantse kennisinstellingen of vanuit bestaande bedrijven of starters buiten de kennisinstellingen met een eigen business-idee - die worden gewezen op de mogelijkheid om zich aan te melden bij het Valorisatie programma. Hierbij wordt bijvoorbeeld gekeken welke ondersteuning of begeleiding de startende ondernemer nodig heeft, in hoeverre hij financiering nodig heeft en welke financieringsmogelijkheden dan in aanmerking kunnen komen. Als de ondernemer potentieel in aanmerking komt voor het Valorisatiefonds volgt de volgende stap:

Expert panel

Ter voorbereiding op een financieringsaanvraag, zal vanuit het Valorisatieprogramma een zogenoemd "expert-panel" worden georganiseerd. Dit houdt in dat het plan van de ondernemer wordt voorgelegd aan een panel van onafhankelijke deskundigen uit de praktijk. Deze deskundigen bekijken waar de mogelijkheden liggen om het idee dat voorligt verder door te ontwikkelen en wat bijvoorbeeld de technische haalbaarheid is. Het gaat hierbij om kennis van de markt en marketing, financierbaarheid en technische haalbaarheid van het idee. Het expert panel geeft een oordeel over het plan van de ondernemer.

Indiening financieringsaanvraag

Wanneer het expert panel een positief oordeel heeft gegeven over het plan van een ondernemer, dan kan de ondernemer een financieringsaanvraag indienen bij het Valorisatiefonds Brabant.

5. Financiële aspecten van het fonds

Dit hoofdstuk beschrijft de financiële uitgangspunten voor het fonds, die verder moeten worden uitgewerkt in het fondsplan. De fondsmanager dient een startscenario op te stellen, waarin hij aangeeft hoe de middelen van het Brabants Valorisatiefonds worden ingezet en welke gevolgen dat heeft voor het rendement en de liquiditeit van het fonds. Het startscenario is het vertrekpunt voor de vormgeving van de investeringsportfolio.

Zoals al is geschetst, geldt voor leningen in deze fase van ondernemerschap dat ze per definitie slechts ten dele revolverend zijn.

Algemene vertrekpunten conform voorliggend businessplan voor de fondsmanager zijn:

- De omvang van het fonds bedraagt bij aanvang € 10.000.000
- De benodigde begeleiding vanuit het fonds bedraagt gemiddeld 1 FTE per jaar. Vanwege het feit dat het Valorisatiefonds laag revolverend is, wordt deze FTE niet ten laste gebracht van het fonds maar als aparte exploitatiekosten opgenomen.

Planning:

- Er worden circa 35 leningen per jaar verstrekt.
- Met een fondsomvang van € 10 miljoen kunnen circa 105 leningen worden verstrekt.

Voorwaarden lening:

- Ticket size: de lening heeft een omvang van € 50.000 - € 350.000
- Looptijd: 6 jaar
- Rentepercentage: gelijk of hoger aan de EC referentierente (basisrente + opslag, bij aanvang fonds circa 7%)

Staatssteun:

Het fonds zal opereren binnen de Europese staatssteun regels. Het is de bedoeling om de leningen aan startups te verstrekken tegen marktconforme voorwaarden, namelijk door een rentepercentage te hanteren dat gelijk of hoger is dan de geldende referentierente op basis van de methodiek van de Europese Commissie (basisrente + opslag). Indien het niet haalbaar is om staatssteun te voorkomen door het hanteren van een rentepercentage gelijk of hoger dan de EC-referentierente, dan zal het fonds alleen leningen verstrekken wanneer dat mogelijk is binnen één van de Europese vrijstellingen betreffende geoorloofde steun.

6. Risicobeheersing

Er is een risico-analyse uitgevoerd: de risico's van het Valorisatiefonds zijn geïdentificeerd en beheersmaatregelen gedefinieerd.

Operationele en financiële risico's

Deze risico's liggen binnen het uitvoeren van het primaire proces van het Brabants Valorisatiefonds en binnen de kosten, opbrengsten en liquiditeit van het Brabants Valorisatiefonds.

Risico op het niet behalen van de doelen van het Brabants Valorisatiefonds als geheel.

Beheersmaatregelen:

- ✓ **Portfoliomanagement:** bij beoordeling en beheer van leningen wordt de impact op de gehele portfolio en alle doelstellingen in beschouwing genomen;
- ✓ **Eén Investeringscommissie (IC):** de externe onafhankelijke IC adviseert bij alle leningen van het Brabants Valorisatiefonds en overziet de hele portfolio.
- ✓ **Monitoring en bijsturing:** er vindt periodieke bijsturing plaats op basis van continue monitoring van de portfolio en resultaten, en de rapportage en verantwoording hiervan door de fondsmanager aan de aandeelhouder.

Risico op lagere revolverendheid dan verwacht

Beheersmaatregelen:

- ✓ **Besluitvormingsproces:** voor een lening wordt verstrekt, vindt een gedegen beoordelings- en besluitvormingsproces plaats door expertpanel, investeringscommissie en fondsmanager met zorgvuldige checks en balances.
- ✓ **Actieve ondersteuning:** ondernemers aan wie een lening is verstrekt worden actief ondersteund en begeleid vanuit het Brabants Valorisatie Programma om de kans op succes te vergroten.

Organisatorische risico's

Organisatorische risico's liggen binnen de governance structuur van het Brabants Valorisatiefonds en de interactie tussen verschillende organisaties in de governance;

Risico op onvoldoende zicht op ontwikkelingen en/of onvoldoende mogelijkheid van bijsturing door aandeelhouder

Beheersmaatregelen:

- ✓ **Kaderstelling:** de Provincie Noord-Brabant definieert vooraf kaders voor het Brabants Valorisatiefonds, zij benoemt de investeringscommissie en de fondsmanager.
- ✓ **Rapportage en verantwoording:** een gedegen proces van monitoring, rapportage, verantwoording en jaarlijkse review is de basis voor informatievoorziening door het Brabants Valorisatiefonds aan de Provincie Noord-Brabant als aandeelhouder en bijsturing van de strategie van het fonds.

Risico op belangenverstrengeling bij verstrekken leningen

Beheersmaatregel:

- ✓ **Onafhankelijk advies:** de Investeringscommissie bestaat uit onafhankelijke externe experts die geen belang hebben bij het verstrekken van een lening.

Bijlage 1: VOORSTEL VOORWAARDEN LENING

De voorwaarden met betrekking tot de lening zijn als volgt samen te vatten. Deze worden nader uitgewerkt in het fondsplan.

Uitgevende Instelling	Brabants Valorisatiefonds B.V., een besloten vennootschap met volledige rechtsbevoegdheid.
Totale Fonds vermogen	Het fondsvermogen bedraagt bij oprichting van het fonds minimaal € 10 miljoen.
Lening	Leningen die worden verstrekt in "tickets" van € 50.000 - € 350.000
Valuta	Leningen luiden in euro.
Looptijd	De lening heeft een looptijd van 6 jaar, met de mogelijkheid tot verlenging met periodes van maximaal 1 jaar. Er zal minimaal een half jaar voor het einde van de looptijd in overleg worden getreden met de onderneming om te bepalen of de lening wordt verlengd of wordt afgelost.
Rentepercentage	De rente is gelijk of hoger dan de EC-referentierente (= basisrente + opslag, bij aanvang fonds circa 7%)
Rentebetaling	Dit wordt uitgewerkt in het fondsplan.
Aflossing	De hoofdsom van de lening wordt afgelost tegen 100% (à pari) per einde van de looptijd van 6 jaar. Er zal minimaal een half jaar voor het einde van de looptijd in overleg worden getreden met de onderneming om te bepalen of de lening wordt verlengd of wordt afgelost.
Zekerheden	Er zijn verschillende vormen van zekerheden, bijvoorbeeld een borgstelling, persoonlijke garantstelling et cetera. Dit wordt nader uitgewerkt in het fondsplan.
Doelbesteding	Doelbesteding: lening alleen aan te wenden voor duidelijk omschreven uitgaven, betaling lening op basis van vooraf gedefinieerde mijlpalen. Maximaal 5% van de lening kan worden besteed aan externe inhuur van management ondersteuning.
Voortgangsrapportage	Voortgangsrapportage minimaal een keer per half jaar.
Upside/conversie	geen